

Gravmindet ved Vranderupvej, Seest sogn, Kolding.

Soldaten Jens Petersen Hornslet
som faldt ved en træfning i Gelballe Skov i krigen 1849.

Foto Per Thornberg 2018

En beretning om Jens Petersen, hans deltagelse i kampene under den første slesvigske krig i 1848 og 1849, hans død og begravelse.

Gravens omtumlede skæbne og beboernes vagt om mindestedet.

Forord

Gravmindet ved Vranderupvej for Jens Petersen Hornslet. Soldaten, der faldt i kampene i Gelballe skov den 23. april 1849.

Når jeg kører fra Seest ad Vranderupvej til Gelballe, lægger jeg mærke til krigergraven, som man ser til venstre lige efter vejen til Ejstrup.

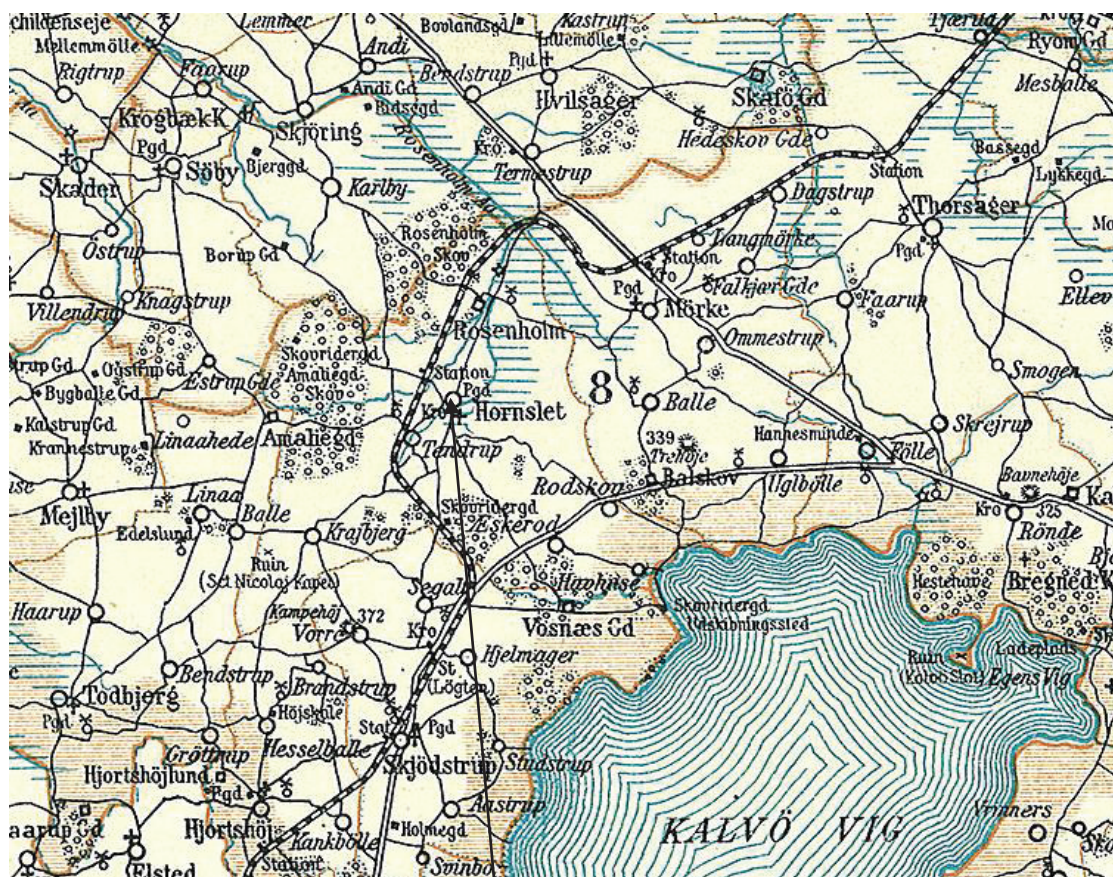

Det er godt nok mange år siden, at den soldat faldt her i sognet,
Det rejser selvfølgelig en række spørgsmål.
Dem er jeg blevet nysgerrig efter at få svar på.
Jeg er derfor dykket ned i arkivalier og beretninger for at få svarene.
I alt fald nogle af dem!

*Per Thornberg, Duedal, Hylke, Seest, Kolding.
November 2018.*

En beretning om soldaten Jens Petersen Hornslet for hvem, der blev sat et gravminde i Vranderup, Kolding kommune, som 3 gange blev flyttet og ændret.

Jens blev født i landsbyen Hornslet i Hornslet sogn i Randers amt den 15. februar 1816 som søn af ægteparret gårdmand Peder Rasmussen Høj og hustru Mette Jensdatter. Gården blev senere kaldt Enghave. Jens var 3. barn i familien. Hans rette fødenavn var **Jens Pedersen** (Høj)

Hornslet og Tendrup i Hornslet sogn, Øster Lisbjerg herred, nord for Århus

Jens fik en turbulent opvækst på gården i Hornslet. Først døde hans mor Mette den 20. oktober 1822. Jens far Peder giftede igen i 1823 med Ane Marie Thygesdatter. Dette ægteskab varede kun kort, da Jens far Peder Rasmussen Høj allerede døde i 1826. Enken stedmoderen Ane Marie giftede sig allerede i samme år med Søren Vestergaard Sørensen.

Gården i Hornslet fik herefter ejere, som ikke var i familie med Jens.

Jens Pedersen blev optaget som plejesøn hos gårdmand Peder Nielsen i Tendrup i Hornslet sogn, hvor Jens boede, da han blev konfirmeret i 1830.

Jens Pedersen kom ud og tjene som tjenestekarl i sognet, hvor han bl.a. i 1834 ses i tjeneste hos selvejergårdmand Jens Jensen i Krajbjerg i Hornslet sogn.

Jens Pedersen blev indkaldt som soldat til militæret den 9. juli 1838, hvor han gjorde tjeneste ved 1. Jyske Regiment frem til 1. juli 1842, hvorefter han var tjenstgørende ved 7. Infanteribataljon. I 1843 overførtes Jens til Krigsreserven. Det blev samlet til 5 år som soldat! Lægdsrullerne fra sognet oplyser, at Jens Pedersen højde var 65 tommer svarende til 165 cm.

Jens Pedersen arbejdede efter soldatertiden igen som tjenestekarl i sognet. I 1845 ses han som tjenestekarl hos gårdmand Hans Rasmussen i Tendrup, Hornslet sogn. Det må være i Tendrup, at Jens mødte syggen Caroline Carlsdatter, som på det tidspunkt boede i eget hus i Tendrup.

Jens og Carolines forhold fik konsekvenser:

Hornslet sogns kirkebog oplyser, at der den 27. juni 1845 var en vielse af ungkarl Jens Pedersen i Tendrup søn af gårdmand Peder Rasmussen i Hornslet (29 år) og pigen Caroline Carlsdatter i Skødstrup datter af Ane Nielsdatter i Eskerød (25 år).

Foto fra Internettet: Danmarks kirker

Samme kirkebog oplyser, at ægteparret og indsidderne Jens Pedersen og Caroline Carlsdatter allerede 18. august samme år fik en søn Peder døbt i kirken.

Den 25. december 1847 fik ægteparret endnu en søn, som blev døbt Rasmus.

Folketællingen 1850, Hornslet sogn, Eskerød, 1 hus oplyser følgende om beboerne:

Ane Nielsdatter, 57 år, enke, får noget ophold fra Vosnæsgård, født i Mørke sogn, Randers amt.

Caroline Carlsdatter, 31 år, enke, hendes mand dræbt i krigen 1849, født i Vosnæsgård, Randers.

Peder Jensen, 5 år, ugift, hendes barn, hvortil hun har fået hjælp af fattigvæsenet, født her i sognet.

Rasmus Jensen, 3 år, ugift, hendes barn, hvortil hun har fået hjælp fra fattigvæsenet, født her i sognet.

Lægdsrullen Randers amt, lægd 1, Hornslet, 1851 nr. 22 angiver: *Jens Pedersen skal være falden i krigen. Ingen nærmere oplysninger. Udslettet af lægdsrullen 1854.*

Hvad var det for en krig Jens Pedersen Hornslet, deltog i?

1. Slesvigske Krig.

Da demokratiet kom til Danmark.

I 1848 kom demokratiet til Danmark. Europa genlød af nye tanker og idéer. Småstater og fyrstedømmer skulle erstattes af samlede nationer med fælles identitet og nationalfølelse. Enevældige kongehuse skulle afløses af demokratiske styreformer.

Den danske monark regerede fra gammel tid som konge over Danmark og hertug af Slesvig, Holsten og Lauenborg. Nu lød folkekravet på et demokratisk og dansk Danmark. De, der følte sig danske og talte dansk, skulle samles i én nation. Resten skulle skæres væk. Det betød rent praktisk, at Slesvig skulle være dansk, mens Holsten og Lauenborg kunne gå til Det Tyske Forbund. Under truslen om revolution accepterede kongen kravene.

Men Slesvig og Holsten sagde nej tak.

Mens systemskiftet var forbavsende fredeligt i København, vakte det stor uro og vrede i hertugdømmerne. Slesvig og Holsten havde deres egen dagsorden. De ville ikke være en del af ”projekt Danmark for danskerne”. De ville forblive samlet, beholde den danske konge som deres hertug og have ham som repræsentant i Det Tyske Forbund. Da de hørte, at det danske monarki var blevet afløst af et ”pøbelvælde”, skred de til øjeblikkelig handling. De nedsatte deres egen regering i Kiel og indtog våbenarsenalet i Rendsborg. Borgerkrigen var skudt i gang.

Umiddelbart efter udbruddet af det slesvig-holstenske oprør i marts 1848 trængte oprørsstyrkerne under ledelse af Prinsen af Nør op i Slesvig og forsøgte at forskanse sig ved Bov.

Slaget ved Bov var det første feltslag under Treårskrigen 1848-1850 og stod den 9. april 1848 ved landsbyen Bov lige nord for den nuværende dansk-tyske grænse.

Den danske hær under general Hedemann rykkede sydpå fra Kolding og forenede sig med en styrke fra Als, som var ledet af oberst Schleppegrell.

Den danske styrke var overlegen i antal, og de danske soldater var bedre uddannede. Kampen blev kort, slesvig-holstenerne havde store tab og flygtede sydpå i panik.

Den danske hær fulgte efter og indtog stillingen på Dannevirke. Sejren ved Bov blev hilst med jubel i Danmark og gav anledning til stor optimisme med hensyn til de danske sejrskancer i den forestående krig.

Jens Pedersen deltog i 1. Slesvigske Krig i 1848.

I april måned 1848 tog krigsminister Tscherning initiativ til forberedelserne til oprettelsen af reserveafdelinger: 5 reservebataljoner samt 1. og 3. reservejægerkorps med henblik på at bringe hæren op på en styrke af 20.000 mand under general Hedemann.

Den 19. april 1848 blev 4. reservebataljon indkaldt til tjeneste.

Fra Internettet: Indkaldte soldater 1848

Jens Pedersen, der stod i krigsreserven, mødte til tjeneste ved 4. reservebataljon, hvor han den 1. maj blev indskrevet i stambogen som menig soldat **Jens Pedersen Hornslet**, ved 1. kompagni med soldaternummer 98.

Jens Pedersen Hornslet var ved 4. reservebataljon under krigshandlingerne mellem de slesvig-holstenske oprørere (insurgenterne) og Danmark i 1848.

1. og 2. reservebataljon og 1. reservejægerkorps på samledes på Sjælland.

Afdelingerne **4. reservebataljon**, 3. og 5. reservebataljon samt 3. reservejægerkorps blev samlet på Fyn og kantonnerede mellem Odense og Middelfart.

Der blev organiseret en reservebrigade under oberst Meyer, der kom til at bestå af

4. reservebataljon, 3. og 5. reservebataljon, 3. reservejægerkorps samt 1. bataljon danske frivillige, hvori frikorpssene indlemmedes.

Jens Pedersen Hornslet indgik således i oberst Meyers reservebrigade, 4. reservebataljon, 1. kompagni.

N. P. Jensens bog om Den Første Slesvigske Krig 1848 – 50 beskriver forholdene for de indkaldte reserver. På side 208 berettes følgende:

”Deres beklædning og udrustning lod adskilligt tilbage at ønske, som først kunne afhjælpes lidt efter lidt.”

Det nævnes ligeledes, at der var stor mangel på befalingspersonale af alle grader og at det var nødvendigt at trække på tidligere afskedigede officerer samt at forfremme underkorporaler og frivillige. Med andre ord en løs sammensætning af reserveenhederne.

”Men, da de beretninger, der blev afgivne af de implicerede, gik ud på, at afdelingerne, trods deres mangler, var besjælede af den bedste ånd, mente Tscherning (Krigsministeren), at den kunne bære over megen brøst, og derfor indlemmede han dem i hæren.”

Efter oprøret i Slesvig – Holsten i marts måned blev det meste af Jylland besat af insurgenterne (oprørerne) med Wrangel som kommanderende general, der beordrede inddrivelse af en brandbeskatning fra jyderne. Denne besættelse varede i hen ved 2 måneder.

Man erfarede i slutningen af maj måned, at general Wrangel havde truffet beslutning om at rømme Jylland, hvilket lagde op til militær handling fra dansk side.

N. P. Jensen, side 222:

*”Overkommandoen befalede den 26. maj, at hele rytteriet, **reservebrigaden Meyer** og de jyske herregårdsskytter samt 2 batterier under kommando af oberst Juel skulle overføres til Jylland for at følge efter fjenden, såfremt denne gik tilbage gennem Slesvig og demonstrere mod hans venstre flanke, hvis han blev stående bag Kongeåen.”*

N. P. Jensen, side 238, 239:

”Oberst Juel, der kommanderede højre flankekorps, havde i dagene 27. til den 30. maj ladet sine tropper overføre til Snoghøj og over Kolding rykket ind i Nordslesvig.”

*”Hovedkorpset, **oberst Meyer**, bestående af 9. bataljon, 2 kompagnier af 3. reservebataljon, **4. reservebataljon**, 1. bataljon danske frivillige, 3. dragonregiment og batteriet Fuhrmann var rykket ind i Haderslev og omegn”*

”1. juni nåede korpset over Christiansfeldt til Haderslev, hvor oberst Juel opslog sit hovedkvarter.”

*”Hovedkorpset, **oberst Meyer**, bestående af 9. bataljon, 2 kompagnier af 3. reservebataljon, 3. bataljon, **4. reservebataljon**, 1. bataljon danske frivillige, 3 dragonregiment og batteriet Fuhrmann var indkvarteret i Haderslev.”*

*"Så snart general Hedemann fik meddelelse om Juels fremrykning, anmode han **obersten** om at søge at nå Åbenrå"*

*"Samtidig fik **obersten** instruks fra krigsministeren om at rykke frem med den største forsigtighed og i intet tilfælde at gå ud over Åbenrå"*

"Den 2. juni rekognosceredes mod Åbenrå, Rødekro og Løgumkloster". Samme 3. juni.

Fjenden, general Wrangell, foretog rekognosceringer frem mod Haderslev egnen.

"Som følge af fjendens rekognosceringer anså oberst Juel det for rigtigst at forberede tilbagetoget"
Dette skete.

Samtidig blev kampe ved Dybbøl 1848 udkæmpet med dansken som vindere.

N. P. Jensen, side 262, 8. juni:

"Indberetning fra oberst Juel om, at han med sit korps var kommet tilbage til Kolding."

"General Hedemann bestemte, at general Bülow skulle afløse oberst Juel"

N. P. Jensen, side 263:

"Vore tropper besatte Haderslev den 11. juni. Med den hensigt at fortsætte fremrykningen mod Åbenrå den næste dag, men en skrivelse fra krigsministeriet påbød ham at undgå aggressive skridt, og derfor måtte han blive stående."

N. P. Jensen, side 265:

*"Den 18. juni stod brigaderne Rye og **Meyer** mellem Haderslev og Christiansfeld dækkende hovedvejene"*

N. P. Jensen, side 266:

"Det indskærpedes general Hedemann, at han skulle holde sig strengt på defensiven og ved angreb at gå tilbage over Kongeåen" (Kolding å)

N. P. Jensen, side 268:

"General Hedemann, der fra alle sider havde modtaget meldingen om, at fjenden rykkede frem med overmagt, havde i henhold til krigsministeriets instruktioner befalet hæren at gå tilbage. Tilbagetoget tiltrådtes natten til den 30. juni, således at hærens ene halvdel kom til Kolding, den anden til egnen ved Lejrskov."

"Slesvig-holstenerne opdagede rømningen og deres avantgarde satte efter tilbagetoget. Ved Bjerning mistede vi 2 døde, 4 sårede og 32 usårede fanger"

Den ene af de 2 dræbte ved Bjerning var fra 4. reservebataljons 4. kompagni.

Det kan derfor konstateres, at det tilsyneladende var den eneste træfning, hvori 4.reservebataljon deltog under krigshandlingerne i 1848, som medførte tab af dræbte.

Våbentilstandsforhandlinger.

N. P. Jensen, side 277:

"Der blev tegnet undertegnet en våbenstilstandskonvention den 26. august 1848, der skulle vare 7 måneder"

N. P. Jensen, side 281:

"De 15. september rejste kongen til Jylland, og den 18. afholdtes revy ved Lerbækgård"

Den 26. august 1848 var der blevet indgået våbenstilstand med den preussiske konge og Nørrejylland var befriet for den prøjsiske besættelse. Den danske konge, der var den legitime hersker i hertugdømmerne, ville ikke acceptere den tyske støtte til oprørerne.

Dette var baggrunden for, at kong Frederik VII besluttede at lade sig hylde ved en stor tropperevy på Lerbæk mark ved Vejle den 18. september 1848. Kongen ville benytte lejligheden til at takke officererne og soldater, inden en del af styrken blev hjemsendt.

Fra Internettet

Jens Pedersen Hornslet ved 1.kompagni, 4.reservebataljon deltog i denne revy.

Det fremgår af 1.kompagnis rapportbog, at Jens Pedersen Hornslet, permitteredes den 7.oktober 1848 efter 153 dages tjeneste 4.reservebataljons 1. kompagni.

Jens Pedersen vendte herefter tilbage til hjemmet i Tendrup i Hornstrup sogn, hvor han genså sin kone Caroline Carlsdatter og hans 2 drenge Peder og Rasmus. Jens har givet arbejdet som daglejer eller tjenestekarl i sognet.

Det blev kun for en kort tid, da våbenhvilen udløb den 3.april 1849 og Jens stadig stod i Krigsreserven.

Jens Pedersen deltog i 1.slesvigske krig fra 7. marts – 23.april 1849.

Maleri: Statens Museum for Kunst

Reservesoldatens afsked med sin familie.

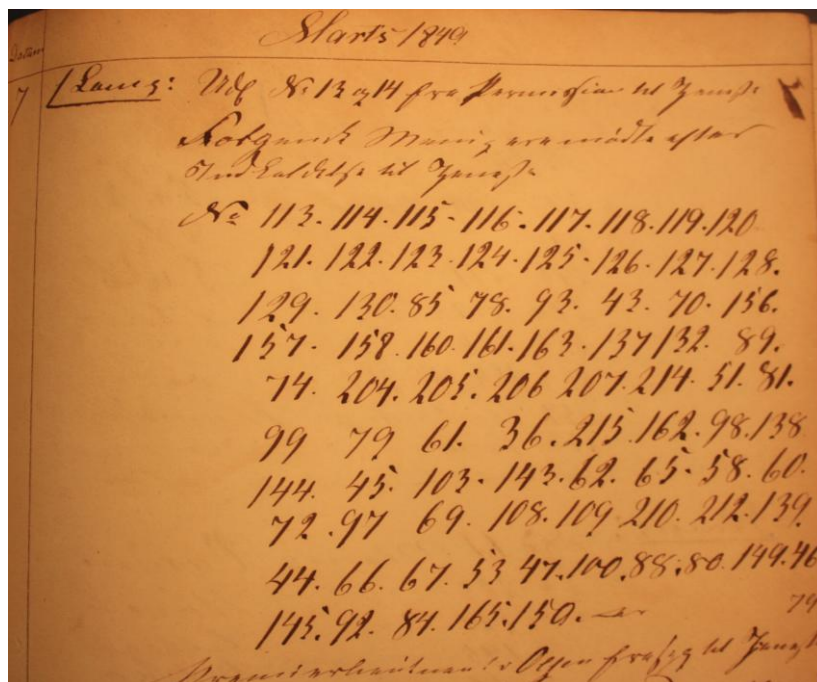
Maleri fra 1848-49 af Frederik Vermehren, som selv var soldat i 4. Reservebatalion i 1848

Maleriet skildrer den situation som Jens Pedersen med hustruen Caroline, de 2 børn Peder og Rasmus og svigermoderen Ane var i, da Jens Pedersen blev igen blev indkaldt til Krigsreserven i marts 1849.

Jens Pedersen blev igen indkaldt til 4.reservebatalion, hvor han i Ålborg mødte den 7.marts 1849 sammen med 79 andre indkaldte ved 1.kompagni. Han fik sit gamle soldaternummer nr. 98. Men noteres nu som **Jens Petersen Hornslet**. Navnet Petersen er efterfølgende det navn, der er knyttet til ham – bemærk, at det i stambogen nævnes, at han var savnet fra den 23.april.

93.	Randers	1	61	98.	Jens Pedersen Hornslet.	1838.	1. Mai	Rejst
	Rørto	54	107	98.	Rasmus Andersen Tøpse		3	
	Randers	1	61	98	Jens Petersen Hornslet.	1838.		Genoptaget den 23. April

I 1. kompagnis rapportbog anføres fremmødet den 7.marts 1849 med soldaternumret 98.

Efter at Jens Petersen Hornslet havde meldt sig ved 4. reservebataljon deltog han i forberedelserne til kompagniets og bataljonens forventede indsats i de forestående kampe med insurgenterne og preusserne efter udløbet af våbentilstanden den 3. april.

4. reservebataljon havde svært ved at komme op på en fuld bemanning, hvilket kan ses af mandskabslisten opgjort den 25. marts 1849.

4. reservebataljons mandskab under gevær den 25. marts 1849.

17 officerer, 36 underofficerer, 52 underbefalingsmænd, 12 spillemænd og 778 menige

Comp	Kammerfogt Regt.					Under Jæger				
	Off.	Uoff.	UdC.	Spillem.	Mandige	Off.	Uoff.	UdC.	Spillem.	Mandige
Staben	2	1	1	1	1	2	1	1	1	1
1 st Comp	5	10	25	4	225	4	11	16	2	193
2 ^{de} Comp	5	10	25	4	225	3	9	6	4	211
3 ^{de} Comp	5	10	25	4	225	4	7	21	3	185
4 ^{de} Comp	5	10	25	4	225	4	9	9	3	189
Tammen	22	40	100	16	900	17	36	52	12	778

Den planmæssige styrke ved 1. kompagni den 25. marts 1849: 5 officerer, 10 underofficerer, 25 underbefalingsmænd, 4 spillemænd og 225 menige.

Styrken under gevær ved 1. kompagni: 4 officerer, 11 underofficerer, 16 underbefalingsmænd, 2 spillemænd og 193 menige.

Jens Petersen Hornslet var som nævnt menig ved 1. kompagni

Uniformen model 1848:

Alt infanteri fik mørkeblå to-radede våbenfrakker med røde kraver og en lyseblå felthue. Lyseblå bukser og en mørkegrå kappe.

Munderingen 1848:

Sort læderpatrontaske i rem over venstre skulder, sabel, bajonet, brødpose og sort blik-feltflaske i remme over højre skulder. På ryggen sælskindstornyster med oprullet kappe. Musket M/1828 med döllebajonet.

4. reservebataljon indgik i 5. brigade under generalmajor Olav Rye.

5. brigade bestod af følgende enheder:

6. og 7. bataljon 12. lette bataljon, 1. jægerkorps og **4. reservebataljon.**

1. kavaleribrigade, Oberst Juel.

3. og 5 dragonregiment.

2. kavaleribrigade, oberst Flindt.

6. dragonregiment og 1. og 2 kavaleridivision, der hver talte 2 eskadroner.

Batterierne Schultz, Haxthausen, 1. espingolbatteri og en ingeniøraftdeling.

Den danske hær var den 2. april 1849 ved udløbet af våbenhvilen på 41.000 mand, mens tyskerne og slesvig-holstenerne kunne mønstre godt 65.000.

5. brigade stod den 2. april afventende nord for Kolding å.

Overkommandoens **plan** var:

at general Olaf Rye med 5. brigade den 4. april skulle nå frem til Åbenrå. Den 5. april skulle en del af styrken efterfølgende forenes med den danske hovedstyrke ved Åbenrå.
Hvis fjenden, slesvig-holstenerne, rykkede imod ham, så skulle 5. brigade gå tilbage bag Kolding å, den jyske grænse til hertugdømmet Slesvig.

Kampene blev genoptaget den 3. april 1849.

Oberstløjtnant Irminger afmarcherede kl. 05.00 med 2 bataljoner, (**4. reservebataljon** den ene), 4 kanoner, et espingolbatteri og kavaleridivisionen Hegermann-Lindenkrone fra Kolding ind i hertugdømmet Slesvig efter ordre fra generalmajor Olaf Rye 5. brigade.

Ved Aller kro traf styrken en fjendtlig kavaleripatrulje, der blev spredt og kl. 15 stødte de på fjenden i et meget kuperet terræn nord for Haderslev.

Der opstod en infanterifægtning, hvor **1ste kompagni af 4. reservebataljon med Jens Petersen Hornslet** kom i kamp med fjenden, der blev trængt tilbage og ind Haderslev under heftige gadekampe.

De huse og møller, der lå ved Sønderbro, og som fjenden havde indrettet til forsvar, blev hurtigt erobret og snart var hele byen besat af danske tropper.

Affæren ved Haderslev kostede danskerne tab.

1ste kompagni opgjorde tabene efter affæren:

Liste

over Tabene i Affæren ved Haderslev den 3de April 1849

<i>Den 4de April</i>	<i>Comp</i>	<i>Faldne</i>	<i>Sårede</i>	<i>Charge</i>	<i>Navn</i>	<i>Ødel</i>	<i>For</i>	<i>Sårede</i>	<i>Andre Bemærkninger</i>
<i>1ste</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	<i>18</i>	<i>Undersøgt</i>	<i>Voldum</i>	<i>1</i>	<i>"</i>	<i>"</i>	<i>underkøbt. Sagen</i>
<i>2de</i>	<i>2</i>	<i>184</i>	<i>184</i>	<i>Maur</i>	<i>Grønvald</i>	<i>1</i>	<i>"</i>	<i>"</i>	<i>8de</i>
<i>3de</i>	<i>3</i>	<i>189</i>	<i>189</i>	<i>8de</i>	<i>Wespholt</i>	<i>1</i>	<i>"</i>	<i>"</i>	<i>faldt først den 3de af eftermiddag. Sagen</i>
<i>4de</i>	<i>4</i>	<i>69</i>	<i>69</i>	<i>8de</i>	<i>Rasmussen</i>	<i>"</i>	<i>1</i>	<i>"</i>	<i>faldt først den 3de af eftermiddag. Sagen</i>
<i>5de</i>	<i>5</i>	<i>169</i>	<i>169</i>	<i>8de</i>	<i>Brastrup</i>	<i>"</i>	<i>1</i>	<i>"</i>	<i>faldt først den 3de af eftermiddag. Sagen</i>
<i>6de</i>	<i>6</i>	<i>123</i>	<i>123</i>	<i>8de</i>	<i>Lindstrøm</i>	<i>"</i>	<i>1</i>	<i>"</i>	<i>8de</i>
<i>7de</i>	<i>7</i>	<i>150</i>	<i>150</i>	<i>8de</i>	<i>Gerstmann</i>	<i>"</i>	<i>1</i>	<i>"</i>	<i>8de</i>

1. kompagni havde tab af 3 faldne og 4 sårede soldater.

4. reservebataljon havde hertil yderligere 2 sårede.

Menig Jens Petersen Hornslet fik i kampene i Haderslev sin ilddåb.

Generalmajor Rye stod den 5. april fortsat i Haderslev, men fik den 6.april melding om, at fjenden rykkede frem med en betydelig styrke, derfor trak han sig om natten til den 7. april nord på.

Optakten til slaget ved Kolding den 23.april 1849.

Baggrunden for tilbagetrækningen var den fejlslagne skinmanøvre med linjeskibet Christian VIII og fregatten Gefion den 5. april i Egernfærde-fjorden, hvor man forsøgte at holde den slesvig-holstenske hær i den tro, at en landgang med hovedstyrken kunne finde sted dér.

Tyskerne marcherede nordpå, og efter få timers kamp den 20. april trak generalmajor Olaf Rye sig med sine styrker tilbage til Almind-området. Tyskerne indtog samme dag Kolding og indrettede en stærk stilling i og omkring byen.

Generalløjtnant Frederik Bülow besluttede at kaste fjenden tilbage og indledte angrebet 23. april om morgenen. Slaget om Kolding skulle indledes med et angreb på 2 flanker nordfra.

- Den østlige flanke under direkte kommando af Bülow stod klar ved Taulov.
- Den vestlige flanke under kommando af generalmajor Rye stod klar ved Harte og skulle erobre broen ved Ejstrup og generalmajor C.F. Moltke stod klar til at erobre vadestedet ved Påby og derfra angribe fjenden. Hensigten var herved at kunne foretage en knibtangsmanøvre.

Preussernes hovedgrupperinger lå i øst ved Kolding og Vonsild og i vest ved Seest og Vranderup.

Om morgenen angreb danskerne de preussiske stillinger over en bred front og mødte hård modstand. Bülows brigade kæmpede sig frem til Slotssøen og mødte megen modstand der.

Ryes brigade erobrede broen ved Ejstrup og området ved Vranderup og Moltkes brigade vadestedt ved Påby.

Preussernes brigadegeneral Bonin følte sig presset og beordrede sine flanker sammen i en kileform og trak sig lidt tilbage, **men** kun for at omgruppere. Danskerne troede, at slaget var vundet, men preusserne vendte tilbage med 12 punnds kanoner og forstærkninger fra Koldings sydområde og kæmpede hårdt om Koldings centrum. Da de var tæt på at afskære Ryes og Moltkes brigader, trak Bülow sig tilbage mod Vejle og Fredericia, og kampen var tabt.

Generalmajor Olaf Ryes korps – Det Nordjyske Korps – bestod af ca. 7000 mand sammensat af:

5. Brigade bestående af

6. Linjebataljon

7. Linjebataljon

12. Lette Bataljon

4. Reservebataljon

1. Jægerkorps

1. Kavaleribrigade, som bestod af

3. Dragonregiment

5. dragonregiment

2. Kavaleribrigade, som bestod af

6. dragonregiment og 2. Kavaleridivision

4. reservebataljon den 23. april 1849.

Med Jens Petersen Hornslet ved 1.kompagni.

Allerede sent på natten til den 23. april brød Ryes korps op fra Almind-dalen med henblik på at stå ved Ejstrup kl. 5 om morgenen og passere Kolding å kl. 6 med 2 bataljoner, besætte det nordvestlige hjørne af Gelballe skov og tage Vranderup for at gå mod Seest.

Ryes korps kom i problemer og meddelte, at korpset næppe kunne samles ved Harte kirke før kl. 6, og at manglen på bromateriel ville bevirke, at Kolding å først kunne passeres mellem kl. 9 og 10.

Overkommandoen fastholdt sin plan og befalede fremskyndelse så meget som muligt af korpsets overgang over Kolding å!

I denne beretning om **Jens Petersen Hornslet** sættes herefter kun fokus på **4.reservebataljons** deltagelse i kampene ved Ejstrup og Vranderup.

Rye sendte 2 kompagnier af 12. lette bataljon frem mod Ejstrup, hvor der ingen broer var over åen, kun et gangbræt. Styrken blev mødt af heftig ild fra en fjendtlig enhed i Ejstrup. Rye beordrede derfor **4.reservebataljon** og 2 kanoner til at rykke frem til understøttelse.

4. reservebataljon vadede over åen og angreb op ad bakken mod Vranderup Hovgård, hvor fjenden sad med 2 kompagnier af IV Jægerkorps. Gården blev stormet og fjenden kastet tilbage mod Gelballe skov.

Løjtnant Carl Ussing fra 6. linje bataljon beretter som øjenvidne i sin beretning, her i uddrag:
"For at begribe vanskeligheden for 4.reservebataljon må man vide, at der ingen bro er over åen, og at terrænet på begge sider af denne, især mod syd, altså op mod Vranderup Hovgård er en meget stejl og uvejsom skrænt. Gården var stærkt besat og denne skrænt måtte 4.reservebataljon tage med bajonetten. Men det lykkedes"

Området omkring Vranderup Hovgård blev besat af fire kompagnier, et fra 12. bataljon og 3 fra **4. reservebataljon**.

2 kompagnier: **1. kompagni fra 4.reservebataljon** og et kompagni fra 1 jægerkorps, rykkede fra Vranderup Hovgård frem mod Gelballe skov, hvor det under kamp lykkedes at smide insurgenterne tilbage og helt ud af skoven.

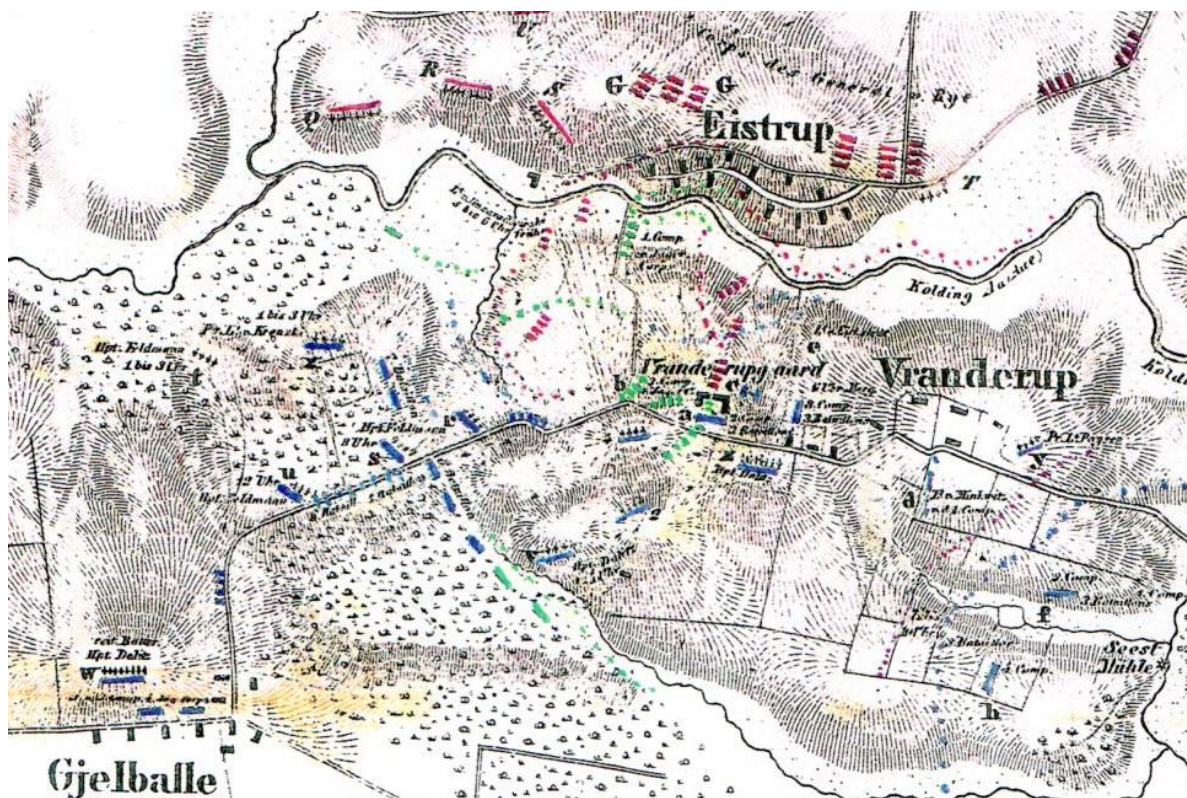
Men!

Hvad Rye ikke vidste var, at der var tyske forstærkninger på vej. Det var den 2. slesvig-holstenske brigade under oberst Zachau, der fra en lejr i Ødis rykkede frem over Hjarup og Skanderup til Gelballe.

Her formeredes et tysk angreb på Ryes højre fløj med mere end 1500 mand fra 8. bataljon og 2 jægerkompagnier, som fra Gelballe rettede et angreb mod vestkanten af Gelballe skov, hvor de 2 danske kompagnier, som havde ryddet skoven, befandt sig.

Her var også menig Jens Petersen Hornslet fra 1. kompagni, 4.reservebataljon

Udsnit af tysk kort over slaget ved Kolding den 23.april 1849

Kortudsnit: Kolding Stadsarkiv

Kortet viser den tyske angrebsstyrke:

8. bataljons 4 kompagnier (blå) og de 2 jægerkompagnier (grønne) i kampformation.

I Gelballe skov lå de 2 danske kompagnier: **1. kompagni** og jægerkompagniet.

Gelballe mark set mod syd fra Vrandrupvej med gården Gelballehave til højre.
Gelballe skov til venstre med Stokkebjerg Fredsskov midt for.

Den 24. april opgjorde 4. reservebataljon tabene ved slaget.

Her et udsnit af listen med tabene.

Liste
over tabet ved 4de Reserve-Bataljon den 23de April 1849

Linje Nr.	Amte	Lægd Nr.	Lægd Nr.	Comp og Nr.	Charge	Navn	Alter	Nummer	Nummer	Bemærkninger
1	Skanderborg	48	12	153	Manig	Jens Albrechtsen Trøder	"	1	"	først sår
2	Lingsb.	28	25	157	"	Niels Petersen Store Hjellund	"	1	"	i skov
3	Aalborg	66	167	177	"	Nicolai Hansen Meeritzholt	"	1	"	i skov
4	Hjerring	61	161	201	"	Jens Chr. Hansen Hallensted	"	1	"	først sår
5	Aalborg	115	451	210	"	Niels Petersen Sophiendal	"	1	"	i skov
6	S.	67	51	239	"	Niels Christensen Biddum	"	1	"	i skov
7	Hjerring	37	142	254	"	Peter Christensen Sløstrup	"	1	"	i skov
8	Randers	1	61	98	"	Jens Petersen Hornslet	"	1	"	først sår og savnet
9	Hjerring	60	296	252	"	Jens Niels Hansen Lingsvæ	"	1	"	først sår og savnet
10	Niiborg	108	33	19	Underl.	Christen Vargensen Leisten	"	1	"	først sår og savnet
11	Lingsb.	58	65	127	Manig	Niels Jensen Vørgaard	"	1	"	først sår og savnet
12	R.	2	116	116	"	Peter Christensen Biddum	"	1	"	i skov

Der anføres ikke tab af døde i dette rapportudsnit, der anføres alene sårede og savnede.

Jens Petersen Hornslet er anført i listen som nummer 8.

Nr. 8, Randers amt, lægd 1, nr. 61, soldaternummer 98, Jens Petersen Hornslet, såret og savnet.

Jens Petersen Hornslet blev altså set blive såret i kampene i Gelballe skov, men blev ikke bragt med under tilbagetrækningen fra skoven, som efter løjtnant Ussings beskrivelse foregik i vild flugt.

Slaget ved Vranderup – Ejstrup var blodigt og efterlod mange dræbte og sårende.

A. D. Cohen lavede i 1851 en oversigt ”De Faldnes Minde” 1849, hvorfra det er muligt at opgøre antallet af faldne og sårede, som efter slaget døde af de sår, de havde pådraget sig i kampene.

Slaget ved Ejstrup – Vranderup 23. april 1849

Tabene

5. Infanteribrigade, Generalmajor Olaf Ryes brigade

6. Linje bataljon	24 faldne
7. Linje bataljon	14 faldne
12. Lette bataljon	2 faldne
4. Reservebataljon	15 faldne
1. Jæger korps	12 faldne

1. Kavaleribrigade

3. Dragonregiment	1 falden
5. Dragonregiment	0 faldne

2. Kavaleribrigade

6. Dragonregiment	0 faldne
2. Kavaleridivision	0 faldne

Samlet tab af døde udgjorde 68 ved slaget 23.april 1849.

Hertil kommer et meget stort antal sårede og forsvundne.

Faldne soldater fra 4. reservebataljon i slaget ved Ejstrup – Vranderup

1. Kompagni: 1 underkorporal + 6 menige soldater (Jens Petersen Hornslet)
2. Kompagni: 1 underkorporal + 2 menige soldater
3. Kompagni: 1 underkorporal + 1 menig soldat
4. Kompagni: 1 underkorporal + 2 menige soldater

I 1850 efterlyses savnede soldater fra krigen 1849

I datidens landsdækkende aviser blev der i april 1850 fra mange militære enheder søgt oplysninger om enhedernes savnede soldater.

Således blev der fredag den 5. april 1850 indrykket en annonce med efterlysninger i
 ”Tillæg til den Berlingske politiske og Avertissements-Tidende”

Da Compagniet endnu ikke har kunnet tilvejebringe nogen
 Oplysning om efternævnte Mandstaber, nemlig:
 Menig Clemens Christensen Ojerup af Thisted Amts
 30te Lægb, Nr. 32, savnet efter Slaget ved Frederi-
 cia den 6te Juli 1849.
 — Rasmus Petersen Trige af Aarhus Amts 14de
 Lægb, Nr. 86, saaret i Slaget ved Fredericia den 6te
 Juli 1849.
 — Jens Petersen Hornslet af Randers Amts 1ste
 Lægb, Nr. 61, og
 — Niels Jensen Rørgaard af Ringkjøbing Amts
 58de Lægb, Nr. 65, begge saarede i Slaget ved Rø-
 dding den 23de April 1849, samt om
 — Peter Andersen Ammestrup af Randers Amts
 2det Lægb, Nr. 46, saaret efter Slaget ved Rødding
 den 23de April 1849,
 saa anmodes Alle og Enhver, som om dem maatte kunne
 give nogen Oplysning, derom snarest muligt at underrette
 Compagniet.
 Balle den 26de Marts 1850. J. Hansen,
 Capitain og Commandeur
 for 4de Reserve-Batallions 1ste Comp.

Heraf ses, at 4. reservebataljons 1.ste kompagni ved kaptajn og kommandør F. Hansen efterlyste menig **Jens Petersen Hornslet**, af Randers amts 1ste lægd, nr. 61, såret i slaget ved Kolding den 23.april 1849.

Efterlysningen bar frugt:
I Kolding avis den 23.april 1850 blev følgende meddelelse optaget

Indsendt.

Da vi have hørt, at der i de offentlige Blade har været Efterspørgsel om en Soldat, der siden 23de April 1849 har været borte, saa rinder os derved i Tanker, at der denne Dag faldt en dansk Soldat paa Gjelballe Mark i Nærheden af Byen, der næste Dag blev, efter Oplysning af en Huusmand, boende paa Gjelballe Mark, af Insurgenterne begravet paa et smukt Sted, i en Udkant af Branderup Skov, i Nærheden af Veien fra Gjelballe efter Kolding, og de omsatte Graven med Piletræer, hvoraf nogle ere i Grøde. Efter Huusmandens Udsagn var han ganske udplyndret i Forveien, og ved at aabne hans Klæder havde Insurgenterne sagt, at han havde faaet 3 Rugler. Paa Skulderne af Munderingen var ingen Kjendemerker, men paa hans Skjorte stod udspyt med rød Traad I. P. H. S. og nedenunder malet med sort I. P. S. I et Egetræ ved Graven er udskåret:

I. P. S.

†

23 49. 4. F. B.

Hvoraf Noget antages at være sat af Insurgenterne og Noget senere af Andre. — (Sidste er vist Feil, da efter Sigende de Forst.-Bat. ikke var der den Dag, men derimod 4de Reserve.)

Mandens Børn, paa hvis Mark han var falden, have sat et smukt Brædt ved Graven og bekostet det malet saaledes:

„Herunder hviler en brav dansk Kriger

I. P. S.

falden den rædselsfulde 23de April 1849.

Ukjendt blandt os, vist savnet hjemme,

Kaldt Du her for elskte Fødeland!

Den Dag, som vi aldrig kan forglemme,

Da Mange kaldtes til hiint bedre Land!

Hvil her da sødt, om dit Minde vi hjærtligt skal frede!

Mens dine Kjære forgjæves om din Gravhøi mon lede!”

Graven bliver stadig pyntet, baade af Fornævnte og Andre af Omegnens Beboere.

Den 23de April 1850.

J. L. M.

N. N.

En ” oversættelse” til nudansk

Da vi har hørt, at der i de offentlige blade har været en efterlysning af en soldat, der siden 23.de april 1849 har været borte, så erindrer vi, at der denne dag faldt en dansk soldat på Gelballe mark i nærheden af byen, der næste dag blev, efter oplysninger fra en husmand, boende på Gelballe mark, af insurgenterne begravet på et smukt sted, i udkanten af Vranderup skov, i nærheden af vejen fra Gelballe efter Kolding, og de omsatte graven med piletræer, hvoraf nogle er i grøde. Efter husmandens udsagn var han ganske udplyndret i forvejen, og ved at åbne hans klæder havde insurgenterne set, at han havde fået 3 kugler. På skuldrene af munderingen var ingen kendemærker, men på hans skjorte stod udsyet med rød tråd I. P. H. S. og nedenunder malet med sort I.P.S.. I et egetræ ved graven er udskåret: I.P.S. + 23.4.49. 4. F. B.

Hvoraft noget antages at være sat af Insurgentene og noget af andre. – (Sidste er vist en fejl, da 4de Forst. Bat efter sigende ikke var der den dag, men derimod 4.Reserve.) Mandens børn, på hvis mark han var faldet, havde sat bræt ved graven og bekostet det malet således:

”Herunder hviler en brav dansk kriger

I.P.S.

Falden den rædselsfulde 23de april 1849

Ukendt blandt os, vist savnet hjemme,

faldt du her for elskede fødeland!

Den dag, som vi aldrig kan glemme,

da mange kaldtes til hint bedre land!

Hvil her da sødt, om dit minde vi kærligt skal frede!

Mens dine kære forgæves efter din gravhøj må lede”

Graven bliver stadig pyntet, af både fornævnte og andre af omegnens beboere.

Den 23de april 1850

J. L. M.

P. N.

Bemærkninger til den indsendte meddelelse:

1. *Den omtalte husmand på Gelballe mark er andre steder nævnt ved navn:*

Peder Andersen, Gelballe.

2. *Efter mandens udsagn var han ganske udplyndret i forvejen.*

Dette udsagn afliver myten om, at der ved den senere flytning af graven i 1874 skulle være fundet en feltflaske med brændevin.

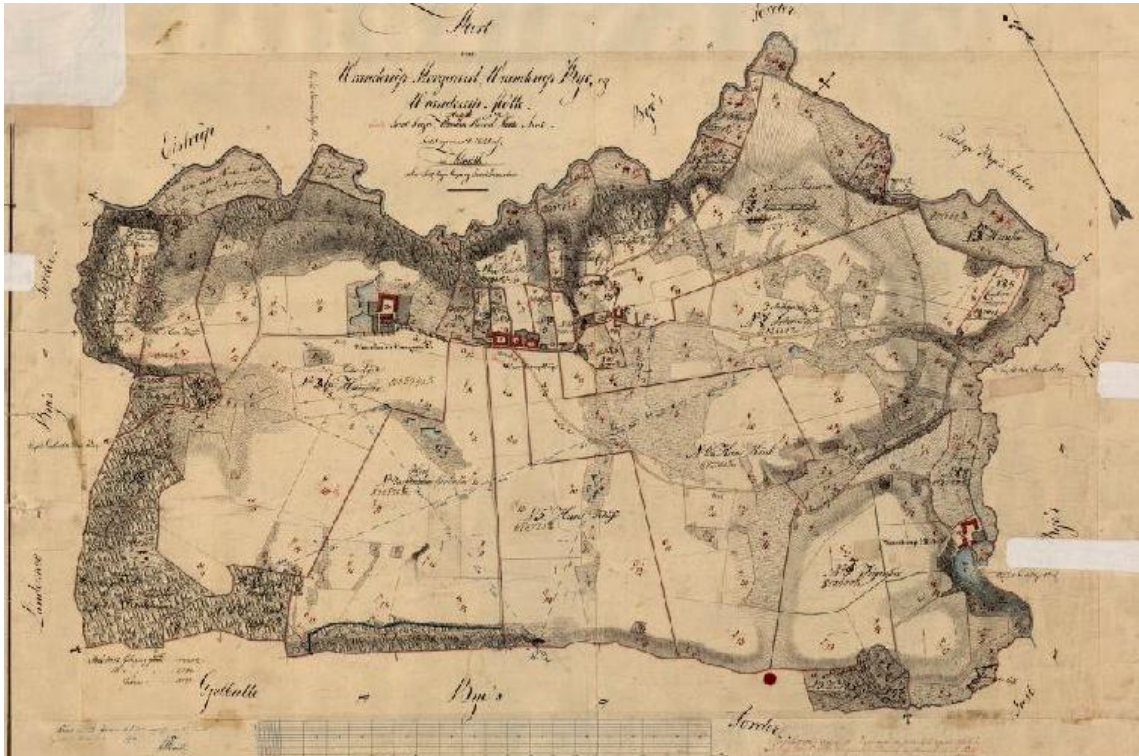
3. *Mandens børn, på hvis mark han var faldet, havde sat bræt ved graven og bekostet det malet.*

Det kan kun være Peder Lyses børn i alderen 6 – 21 år. Peder Lyse gårdmanden på Vranderup Hovgård og ejer af matrikel 1b – Stokkebjerg Fredsskov i Gelballe skov.

4. *Graven bliver stadig pyntet af fornævnte.*

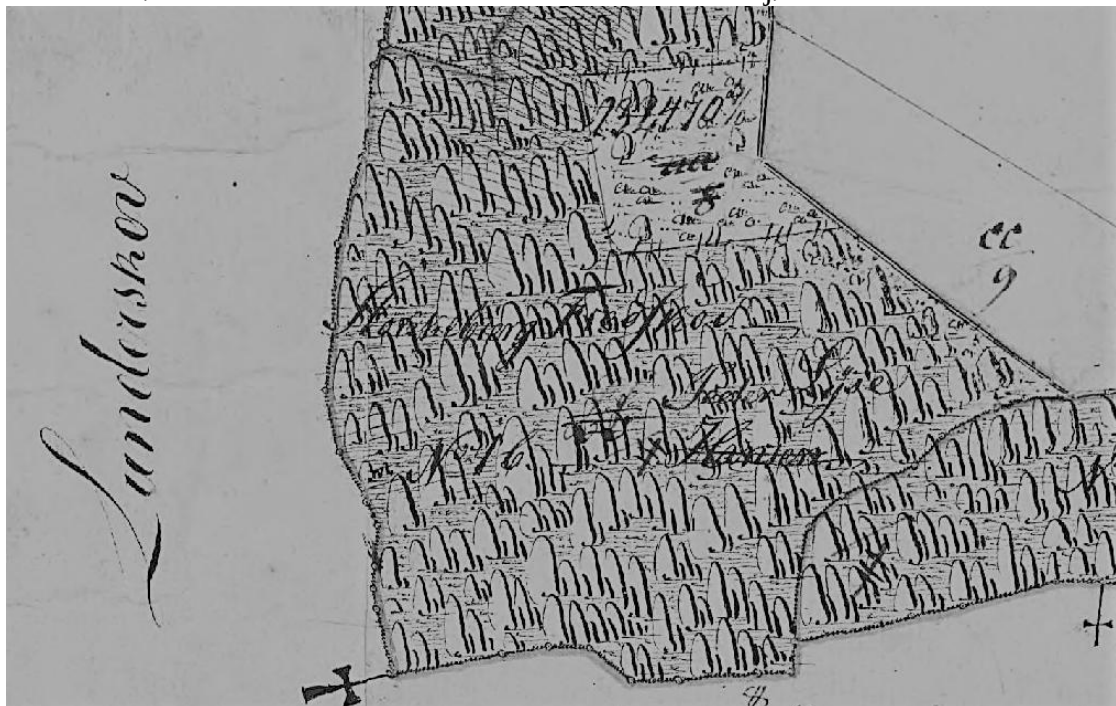
Det nævnes også i andre kilder, at Peder Lyses svigermoder enken Anna Maria Jørgensdatter satte graner om gravstedet og hvert år på årsdagen den 23.april lagde blomster på graven indtil sin død i 1855. Svigermoderen blev 81 år gammel.

Hvor blev Jens Petersen Hornslet begravet?
Matrikelkort 1821 – 1857 over Vranderup by giver svaret.

Gravstedet, hvor Jens Petersen Hornslet, blev begravet, er markeret på matrikelkortet!!

Forstørret udsnit af matrikelkortets nederste venstre hjørne med matrikel 1b

Stokkebjerg Fredsskov no. 1b, Peder Lyse med overstegning af navnet J. Hansen (tidligere ejer).
Korset til venstre på matrikelkortet markerer Jens Petersen Hornslets grav fra 1849.

Graven med Jens Petersen Hornslet flyttes i 1874.

I næsten 25 år lå graven med Jens Petersen Hornslet i den vestlige skovkant ved foden af Stokkebjerg Fredsskov i Gelballe skov, matrikel nr. 1b af Vranderup ejerlav – langt fra alfarvej!

Lokale beboere med dannebrogsmænd Søren Nielsen lærer på Vestre skole og møllebygger Lars Hansen Allesøe, Kuglehuset, begge såret i kampene 23. april 1849 ved Ejstrup – Vranderup og medlemmer af Våbenbrødrene i Kolding, tog initiativ til, at graven blev flyttet op til Vranderupvej.

Da både Seest sogneråd og Våbenbrødrene i Kolding bakkede op om initiativet blev graven med Jens Petersen Hornslet åbnet og ligresterne flyttet til den nye gravplads, som blev etableret på nordsiden af daværende Vranderupvej med front mod syd over mod Gelballe skov.

Den nedsatte komite med den nyvalgte sognerådsformand i Seest dannebrogsmænd Søren Nielsen, der stod for flytningen og etableringen af gravstedet, indbød til folkefest for at markere 25 året for kampene og genbegravelsen af **Jens Petersen Hornslet**.

Arrangementet blev annonceret i Kolding Avis medio april 1874:

Folkefesten i Vranderup

Søndag den 26. April lader Komiteen for **Mindesmærket i Vrannerup** dette affløre under Tale og Sang. Mødestedet er ved H. P. Skovgaards Gaard fornævnte Dags Efterm. Kl. 3; derfra i Procession med Musik til Pladsen. Våbenbrødrene i Kolding møde med deres Fane. Efter Højtideligheden Fællesspisning à 3 Mk.

Omegnens Mænd og Kvinder indbydes!

De af Omegnens ærede Beboere, som ved **Folkefesten i Vrannerup** maatte ønske at deltage i Fællesspisningen, bedes, forsaavidt de ikke allerede ere indmeldte, gennem Komiteen eller personlig at meddele mig samme, helst inden Torsdag den 23. April. Der vil blive sørget for god Beværtning og efter Højtideligheden **Dands** i „Euterpe“.

Noter: H. P. Skovgaards Gaard = Vranderup Østergård, nu Hansenberg.
”Euterpe” = Musikkens muse

Kolding Avis rapporterer den 27. april 1874 fra folkefesten:

Afsløring af Mindesmærke. Under Kampen omkring Kolding 23. April 1849 storredes Gjelballe Skov gjentagne Gange af vore Tropper og Tabet var betydeligt her. Ved vort Tilbagetog over Aaen lykkedes det imidlertid at medbringe alle Døde og Saarede, paa en enkelt Reservesoldat nær, der da af Kammerater blev nedgravet i Skovens Udkant. Nu, femogtyve Aar efter denne Dag, var Mænd i Sognet traadt sammen for at virke hen til, at et Mindesmærke kunde blive rejst paa denne Kriegergrav, der kunde tale saavel om den enkelte Mand, der her havde givet sit Liv hen for Fædrelandet, som om den hele haarde Kamp paa denne Egn. Komiteens Tanke havde funden fornøden Tilslutning, saaledes at et rejst Minde kunde afsløres igaar. Mindet, der staaer ved Bejen tæt under Gjelballe Skov, bestaaer af en smuk høj Granitsten, paa hvilken er indsat en Plade med følgende Indskrift: Jens Petersen Hornslet, falden i Kampen den 23. April 1849. Dette Minde rejstes den 23. April 1874, 25-Aarsdagen efter hans Fald, af Beboere i Seest Sogn og Vaabenbrødrene i Kolding. Udenom det er en Plads indhegnet og beplantet. Afsløringen foregik med stor Højtidelighed og under almindelig Tilslutning igaar Eftermiddags i udmærket Vejr. Om Eftermiddagen strømmede c. 400 Mænd og Kvinder tilfods og tilvogns til den forreste Gaard i Vranderup By, hvor man samlede sig. Fra Kolding kom Vaabenbrødrene med deres Fane. Den faldne Soldats Enke og to Sønner vare paa Komiteens Foranstaltning og Bistand komne hertil, og saae nu for første Gang Mandens og Faderens Grav, og Stebet, hvor han faldt i Kampen. Efter at Toget havde samlet sig, drog man med Musik og Faner i Spidsen gennem den flagsmykkede By ud til den enlige Gravhøj ved Landevejen, omkring hvilken fanerne blev rejst. Efter afsyngelsen af sangen: "Der gik en leg på mark og vold", talte pastor Leth af Seest og indviede derpå pladsen. Forsamlingen afsang derpå "Det suser i Nordens skove", hvorefter lærer Nielsen af Seest, komiteens formand, talte, idet han navnlig dvælede ved det budskab, som den tavse sten, der her var rejst ved alfarvej, skulde bringe til Mand og Kvinde, Ung og Gammel. En af den faldne Soldats Sønner takkede for den Hæder, der her var vist hans Faders Minde, og efter Sangen: "Det danske Heltenavn var fast, forglemt ved Sund og Belte", satte Toget sig atter i Bevægelse ind til Byen, hvor i en Gaard et stort Telt var rejst. Her samlede en betydelig Del af de tilstedeværende til et Festsmaal, under hvilket den hjerteligste Stemning herskede.

Afsløring af mindesmærke. Under Kampen omkring Kolding 23. april 1849 storredes Gelballe skov gentagne gange af vore tropper og tabet var betydeligt her. Ved vort tilbagetog over åen lykkedes det imidlertid at medbringe alle døde og sårede, På en enkelt reservesoldat nær, der da af Kammerater blev nedgravet i skovens udkant. Nu, femogtyve år efter denne dag, var mænd i sognet trådt sammen for at virke hen til, at et mindesmærke kunne blive rejst på denne krigergrav, der kunne tale såvel om den enkelte mand, der havde givet sit liv hen for fædrelandet, som om den hele hårde kamp på denne egn. Komiteens havde funden fornøden tilslutning, således at et rejst minde kunne afsløres i går Mindet, der står tæt under Gelballe skov, består af en smuk høj granitsten, på hvilken er indsat en plade med følgende indskrift: Jens Petersen Hornslet, falden i kampen den 23. april 1849. Dette minde rejstes den 23. April 1874, 25-årsdagen efter hans fald, Af beboerne i Seest sogn og Våbenbrødrene i Kolding. Uden om det er en plads indhegnet og beplantet. Afsløringen foregik med stor højtidelighed og under almindelig tilslutning i går eftermiddags i udmærket vejr. Om eftermiddagen strømmede c. 4000 mænd og kvinder til fods og til vogns til den forreste gård i Vranderup by, hvor man samlede sig. Fra Kolding kom Våbenbrødrene med deres fane. Den faldne soldats enke og to sønner var på komiteens foranstaltning og bistand komne hertil, og så nu for første gang mandens og faderens grav og stedet, hvor han faldt i kampen. Efter at toget havde samlet sig, drog man med musik og faner i spidsen gennem den flagsmykkede by ud til den enlige gravhøj ved landevejen, omkring hvilken fanerne blev rejst. Efter afsyngelsen af sangen: "Der gik en leg på mark og vold", talte pastor Leth af Seest og indviede derpå pladsen. Forsamlingen afsang derpå "Det suser i nordens skove", hvorefter lærer Nielsen af Seest, komiteens formand, talte, idet han navnlig dvælede ved det budskab, som den tavse sten, der her var rejst ved alfarvej, skulde bringe til mand og kvinde, ung og gammel. En af den faldne soldats sønner takkede for den hæder der her var vist hans faders minde. Efter sangen. " Det danske heltenavn var fast, forglemt ved sund og bælte", satte toget sig atter i bevægelse ind til byen, hvor i en gård et stort telt var rejst. Her samledes en betydelig del af de tilstedeværende til et festmåltid, under hvilket den hjerteligst stemning herskede.

Komiteen bag flytningen af graven ud til Vranderupvej havde taget initiativ til at finde frem til enken Caroline Carlsdatter og Jens Petersens 2 børn Peder Jensen og Rasmus Jensen, som alle blev indbudt til mindehøjtideligheden og den efterfølgende folkefest i teltet ved Vranderup Østergård.

Gravmindet for Jens Petersen Hornslet ved Vranderupvej. 1874 – 1960 - 2018.

Foto: Stadsarkivet i Kolding

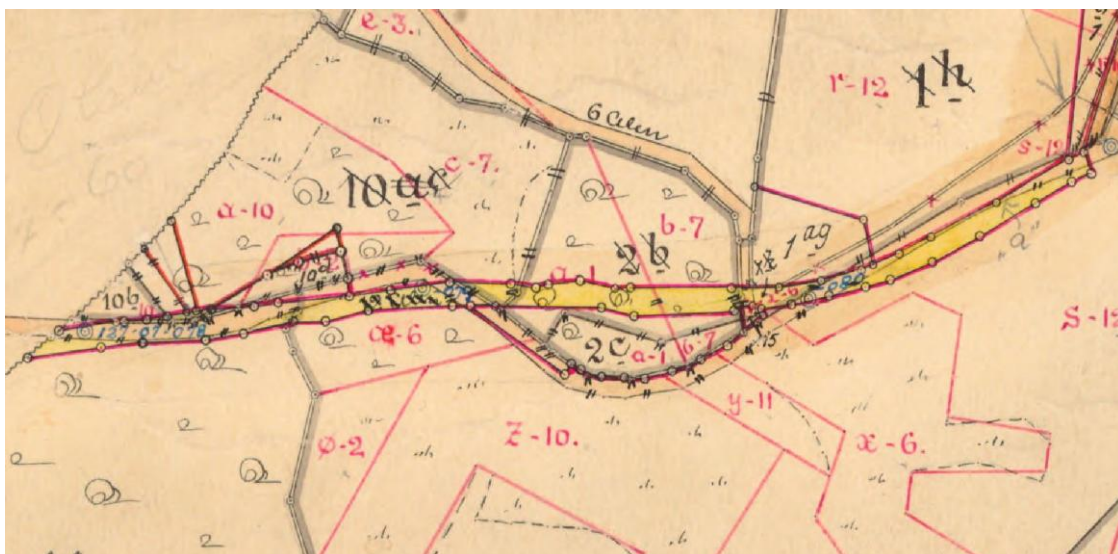
Desværre har Stadsarkivet kun dette ene udaterede billede af gravmindet, men der kan ikke være tvivl om, at gravmindet har set således ud, siden det blev sat i 1874 og frem til midten af 1960'erne.

Forfatteren August F. Schmidt

Et uddrag af ”Minder fra en Svunden Tid”, Kolding Folkeblad tirsdag den 7. august 1956.

”En gammel begivenhed måtte umiddelbart melde sig i min erindring, da jeg den 19. juli 1956 på en rejsefærd til barndomsejeren kørte gennem Vranderup for at standse op ved den skønt beliggende landsby krigergrav. Den så jeg første gang i 1903, og utallige gange har jeg standset op ved denne plet, hvor soldaten Jens Pedersen Hornslet, nord for Aarhus, har sin ensomme grav. Han faldt i slaget ved Vranderup-Ejstrup den 23. april 1849. Otte dage senere fandtes han lidt inde i skoven. Her blev han jordet; men på 25-årsdagen blev han gravet op og ført ud til landevejen, hvor han fik sit blivende lejested. Vranderup-kriger-graven har en yndig beliggenhed nær bæk og skov. Der er altid smukt vedligeholdt om graven, idet nænsomme hænder hæger om Jens Pedersen minde. Når dannebrog på nationale højtidssage er hejst ved graven, undlader stedet ikke at gøre indtryk på følsomme sind. Kriegergraven er et dyrebart sted for Vranderup, og man husker den altid, når man kommer forbi den.”

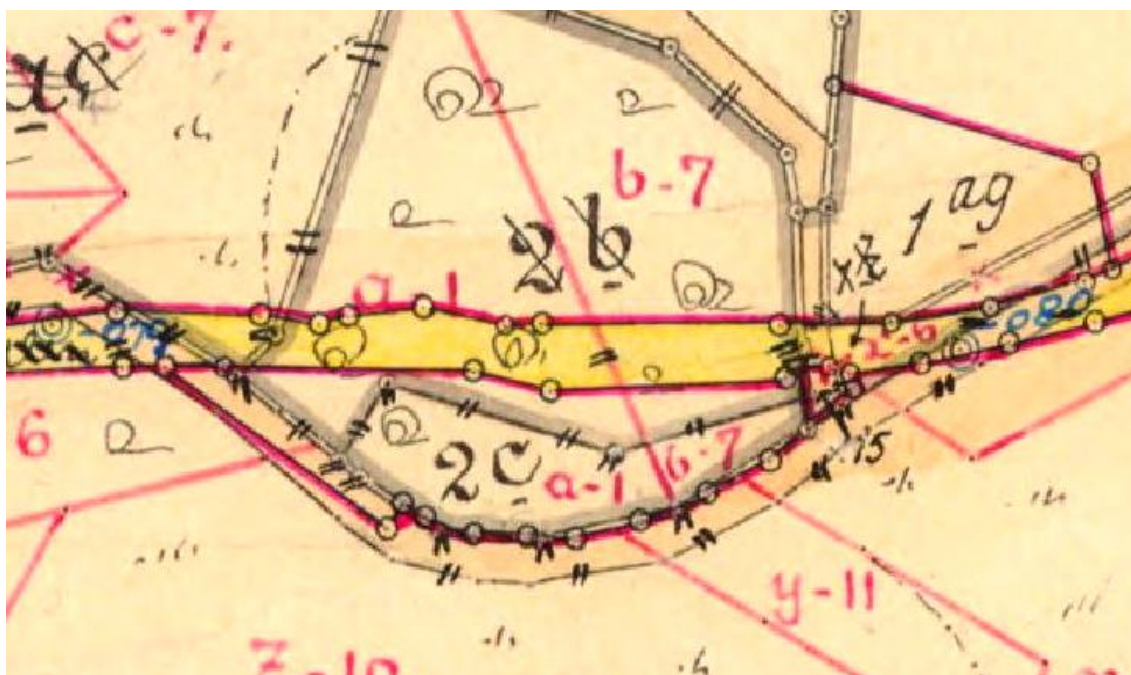
I 1950'erne kommer der ønsker om, at Vranderupvej bliver rettet ud og asfalteres. Ribe amt og sognerådet i Seest indhentede forslag til en ny vejføring og tilbud fra Phønix på arbejdet.

Seest sognerådsmøde den 20. august 1959:

Der forelægges Tegninger til Vejen fra Vranderup Hovgaard til Skanderup Skel, Bilag 2

Det vedtoges at godkende Forslag nr. 3 nord om Krigergraven

Efterfølgende blev gravpladsen på 62 m² matrikuleret som **nr. 15** af Vranderup by, Seest sogn

Vejforløbet af Vranderupvej ændredes derfor i 1960

Den vejændring fik konsekvenser for gravmindet for Jens Petersen Hornslet, som fra 1874 til 1960 havde ligget med front mod syd på nordsiden af det gamle vejforløb af Vranderupvej.

Omlægningen af vejforløbet bevirkede, at gravmindet kom til at ligge på sydsiden og med "ryggen" til den nyetablerede Vranderupvej.

Man fandt en løsning.

Gravmindet med ligstenen fra 1700 tallet, granitstenen, mindepladen, korset samt støbejernstakittet blev vendt 180 grader, så det fik front mod nord ud til den "nye" vej, hvorfra gravmindet i dag ses.

Det rustne støbejernstakit blev senere i 1960'erne erstattet med den markering, som man ser i dag.

Foto: Per Thornberg 2018

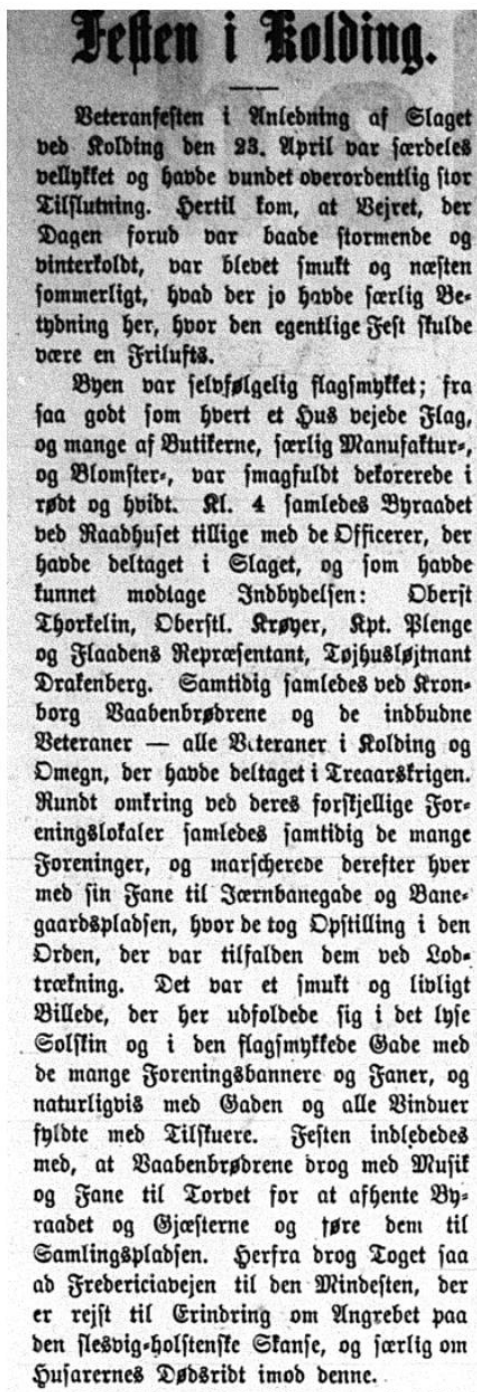

Foto: Per Thornberg 2018

Til venstre bagom gravpladsen ses endnu sporene af det gamle vejforløb fra Vranderup til Gelballe.

Slaget ved Kolding den 23. april 1849 er blevet mindet. 50 årsdagen 1899

Kolding Avis havde et helsides referat af festlighederne. Her alene et lille klip:

I Spidsen gik Politikorpsket under Gevær. Saa fulgte Klasser fra Latinskolen, Borgerskolen og Friskolen — Drengene og Piger — med deres Lærere og Lærerinder, og med en hel Mængde smaa Flag. Derefter fulgte Musikkorpsket — et andet var anbragt længere ude i Toget — Baabenbrødrenes Fane, Byraadet med de fremmede Officere, Baabenbrødrene med de fremmede Veteraner og derefter: Typograferne, Skytteforeningen, Sangforeningen „Stjernen“, Afholdelsesforeningen, det borgerlige Skydeselskab, Sangforeningen „Brage“, Industriforeningen, Kolding Sangforening, Forsvarsbrødrene af 89, Fodboldklubben, Haandværkerforeningen, Kolding og Omegns Forsvarsbrødrforening, Skomagerlavet, Good-Templars, Sømandsforeningen, Arbejderforeningen af 1872, Slagterforeningen.

100 årsdagen 1949.

En Del af Processionen fotograferet i Jernbanegade.

Kolding Folkeblad 23. april 1949

Udsnit af et helsides referat af begivenhederne den 23. april 1949:

Mindefesten paa Vrannerup Mark

Paa Vrannerup Mark, hvor der ligger en enkelt dansk Soldat, der faldt 23. April i Slaget om Kolding, fandt der i Morges en Højtidelighed Sted. Mange af Sognets Beboere og Skolebørnene var mødt, og desuden saas Oberstløjtnant Bennike, Haderslev, der repræsenterede Hæren. Som Repræsentanter for Forsvarsbroderselskabet i Kolding var Kørelærer

A. Mortensen og Assurandør S. V. E. Andersen. Oberstløjtnant Bennike holdt en Tale, hvori han mindedes Dagens historiske Begivenhed paa Mindestedet, og han nedlagde paa Hærens Vegne en Mindekrans. Derefter nedlagde Assurandør Andersen en Krans for Forsvarsbrødrene, og Skolebørnene lagde Blomsterbuketter omkring Graven. Der sluttedes med Sangen »Guds Fred med vore døde«.

150 årsdagen i 1999

Jyske Vestkysten

LØRDAG 24. APRIL 1999

INDL

Grev Ingolf af Rosenberg og Grevinde Sussie åbnede i går udstillingen af Forsvarets Sundhedstjenestes Lazaretudstilling på museet i Christiansfeld. Det skete som led i markeringen af 150-året for Slaget ved Kolding. Her var æresmedlem af den lokale Dragforening, Marius Rasmussen, fra Stubborn ved Christiansfeld, blandt de officielle gæster. Foto: Palle Peter Skov

Greven og dragonen mindedes lokalt slag

Med en markering så flot og stor som aldrig før blev markeringen af Slaget ved Kolding den 23. april 1849 i både Christiansfeld og Kolding også pludselig en nærværende del af nutidens militærhistorie, som den i dag skrives fra Kosovo.

AF OLE SØRENSEN

I går blev Natos 50-års jubilæum markeret mange steder. Men i Christiansfeld og Kolding var det i højere grad 150-året for Slaget ved Kolding – det glemte slag fra krigen 1848-1851 – der blev markeret.

Dengang blev Brødreminighedens Kirke et feltlazaret fyldt med jamrende og sønderskudte soldater fra både den danske og holstenske hær. Derfor var

det naturligt nok, at en del af dagens højtideligholdelse var åbningen af forsvarrets sundhedstjenestes lazaretudstilling på Christiansfeld Museum.

Den officielle åbning af udstillingen var lagt i hænderne på grev Ingolf, og han hæftede sig ved, at det blandt Brødreminighedens oprigtige og høje målsætninger i Christiansfeld i særlig grad var at mildne menneskelig lidelse.

Start i Kolding

– Netop i disse omgivelser syntes lægelig ekspertise og åndelig trøst, for de militære læger, at kunne komme til sin rette udfoldelse, sagde grev Ingolf blandt andet ved åbningen af udstillingen, der viser udviklingen i den danske militærmedicin i de seneste 150 år.

Den store markering af Slaget ved Kolding blev indledt allerede om formiddagen i Kolding, hvor der blev lagt krans ved mindesmærket for løjtnant Castenskiolds rytterangreb på den tyske

skanse.

Til middag fortsatte de over 200 officielle gæster og deltagere til Christiansfeld, hvor der blev holdt mindegudstjeneste i Brødreminighedens Kirke og nedlagt krans på Fællesgravens på menighedens kirkegård. Helt i forbrødringens ånd deltog også den tyske konsul for første gang i markeringen.

Desuden var efterkommerne af den modige løjtnant Castenskiold, officielle repræsentanter fra Christiansfeld og Kolding, Brødreminigheden, soldaterforeninger samt Slesvigske Fodregiment fra Haderslev med.

Og i kirken, som for 150 år siden var fyldt med jamrende soldater og ofte magtesløst plejepersonale, var dagens tilsvarende virkelighed i Kosovo pludselig tæt på. Der blev på stedet foranlediget en indsamling til hjælp for Folkekirken Nødhjælps arbejde dér, og på den måde blev den talte historie en del af nutidens historiskrivning på tv og Internet.

Slaget ved Kolding er siden 1999 hvert år blevet markeret ved mindegudstjeneste i Brødreminighedens kirke i Christiansfeld, som var lazaret for sårede i kampene ved Kolding i 1849, og med kransenedlægning for de døde ved mindesmærket på Gudsageren.

Gravmindet for Jens Petersen Hornstrup.

Beboerne i Vranderup har altid holdt mindet om den rædselsfulde dag 23. april 1849 i hævd.

Det er kendt, at enkefruen Anne Marie Jørgensdatter på Vranderup Hovgård fra 1849 hægede om graven ved kanten af Stokkebjerg Fredsskov i Gelballe skov, hvor hun altid den 23. april lagde blomster på graven frem til sin død i 1856.

En af veteranerne møllebygger Lars Hansen Allesøe, som blev såret under kampene ved Ejstrup – Vranderup den 23. april 1849 og som var medlem af Våbenbrødrene i Kolding, var en af dem, der også hægede om graven.

Det berettes i heftet ”Landsbyen Vranderup” side 32, at Lars Hansen Allesøe hvert år den 23. april efter 1874 mødte op ved sin våbenfælles grav med en buket blomster iført diplomatfrakke og høj hat. Han gik ind på den lille gravplads, tog hatten af, stod stille lidt og lagde sine blomster. Et ritual som han fortsatte med indtil sin død i 1906.

Møllebygger Lars Hansen Allesøe blev i 1853 gift med Ane Maria Pedersen fra Vranderup, som efter kampene havde plejet ham på et lazaret. Ægteparret købte og genopbyggede et sønderskudt hus i Vranderup i dag kendt som Kuglehuset, Vranderupvej 164.

Ligeledes har Våbenbrødrene og senere Forsvarsbrødrene fra Kolding markeret den 23. april i mindet om soldaten Jens Petersen Hornslet.

Efter sigende er mindet om slaget den 23. april 1849 hvert år blevet markeret af beboerne i Vranderup. Af arkivalierne kan det ses, at beboerne på Vranderupvej 154, matrikel 1ag, overfor gravstedet gennem årene har sat dannebrog og har lagt blomster ved det i dag fredede gravminde.

Denne kutyme følges stadig!

og

Dannebrog hejses på de nationale flagdage og når, der er beboere, som fejrer særlige begivenheder!

Kilder:

Vilhelm Holst: Felttogene 1848, 1849 og 1850

A. D. Cohen: De faldnes minde 1848–50

N.P. Jensen: Den første slesvigske krig 1848-50

Kim Mikkelsen: Det glemte slag.

Tysk beretning: Die schleswig-holsteinische Armee im Jahre 1849

Danske krigergrave og mindesmærker 1848-50 og 1864

Christian Vildfang: Landsbyen Vranderup

Kolding avis

Kolding Folkeblad

JydskeVestkysten

Hornslet kirkebog

Folketællinger fra Hornslet sogn

Lægdsruller, Randers amt, lægd 1, Hornslet

Seest sognerådsprotokol

Folketællinger fra Seest sogn

Internettet

Lokale beboere fra Vranderup